

FEHÉREK TEMPLOMA

A Március 15. tér központi helyzetű és kiemelkedő épülete a volt domonkosrendi templom, a váciak nyelvén a Fehérek temploma, hivatalosan Felsővárosi Római Katolikus Plébánia.

A fehér ruhás, fekete kázmás szerzeteseket a ruhájuk színe alapján nevezte el a köznép Fehéreknak. A szerzetesek közül ők telepedtek le elsőként 1699-ben, Dvornikovits Mihály püspök hívására. Ekkor kezdték el építeni első kis templomukat, amelyet 1701-ben szenteltek fel Szűz Mária tiszteletére, majd később még bővítették. 1774-ben leégett a templom teteje és teljesen kiégett a torony, a toronysisak helyére egyszerű fedél került, Zavetz József plébános kezdeményezésére napjainkban tervezték meg az eredetihez hasonló új toronysisakot. A tűzvész után, alighogy befejezték a károk pótlását, a dominikánusoknak el kellett hagyniuk a várost. II. József 1785-ben feloszlatta a rendet, a piaristákat telepítette helyükre, akik tanítórend lévén a császár szerint „hasznosabbak”, mint a domonkosrendiek, akik „csak” a hívek lelki gondozását végezték. Így néhány évig piaristák használták épületeiket. A templom 1805-től plébániaként működik.

A templom előtti gyülekezőtéren Szent József egykor színesre festett kőszobra áll.

A templom homlokzata vízszintesen és függőlegesen is tagolt, lendületes barokk ívek és nemesen egyszerű, klasszicizáló ión falpillérek egyaránt találhatók rajta. A homlokzat tetején Isten mindenhatóságának jelképét, a háromszögben ábrázolt szemet láthatjuk, alatta, a főpárkány fölött Mária szobra áll. A lant alakú központi ablaktól balra a rendalapító Szent Domonkos, jobbra Szent Imre kőszobrát látjuk. A homlokzattal azonos oldalablakok mindkét oldalról ragyogóan megvilágítják a templom belsejét.

A templom oldalhomlokzatán Szent Hedvig szobra – Horváth Tibor alkotása – magasodik a kút fölé. Nagy Lajos királyunk lánya, a legendás lengyel királynő alakja a Dunakanyar patrónajaként került ide.

Az egyszerű külsővel ellentétben igen gazdag a belső díszítés. A falak világosak, szobrai fehérek, oltárképeinek színei derűsek. Ebben a templomban a barokkot követő, formákban tobzódó rokokó stílus elemei is megjelennek. Jellemzően rokokó a szentély két oldalán, a falakból kiemelkedő imafülkék rácsozata. A szentélyt teljesen betöltő főoltár márványt utánzó mészkő oszlopokon áll, a hátfalat gipsz stukkó domborművek díszítik. A főoltár és a mellékoltárok építménye, falmezői és szobrai fából készültek. A főoltár tetején a Szentháromságot (Atya, Fiú és a Szentlélek) ábrázolták.

A Szentháromság előtt hódoló angyaloktól balra Szent Domonkos, lábánál a hűséget és éberséget jelképező kutyával, jobbra Szienai Szent Katalin domonkos rendi nővér, kezében szívvel. Ő volt Jézus szíve tiszteletének egyik legnagyobb hatású szorgalmazója.

Ábrázolásával igen ritkán találkozunk a magyar templomokban.

A Szentháromság ábrázolás alatti „Altare privilegiatum” felirat jelzi, hogy a „kiváltságos oltár” előtt állunk. A korábbi egyházi felfogás szerint külön búcsút (túlvilági bűnhődés elengedését) nyerhetett a lélek, melyért ilyen oltár előtt miséztek.

A főoltár képén V. Pius pápát látjuk, akit a dominikánus rendből emeltek a pápai trónra. A padokon rokokó faragványok láthatók, ezek főleg az első padcsoporton kiemelkedőek. Gazdagon faragott a szószék is. A sekrestyében a XVIII. század elején készült, berakott és faragott diófa szekrények találhatóak.

A Fehérek temploma kriptájából világviszonylatban egyedülálló leletegyüttes került napvilágra 1994-ben. A templomtorony alatt, kívülről nyíló kriptá bejárata két évszázadon át be volt falazva, a plébánián nem ismert senki sem alépítményt, és nem tudtak a templom alá vezető lejáratról sem.

A templom felújításakor derült ki, hogy a katakombaszerű helyiségekben 262 koporsó van. A fakoporsók gazdag festése épen maradt, igazi meglepetésként a koporsók felnyitásakor teljesen kiszáradva, mumifikálódva találtak díszes halotti öltözetekben a holttesteket is.

A természetes mumifikációt és a mellékletek jó állapotú megmaradását a kedvező mikroklíma eredményezte.

Forrás:

Bánhidi László: Új váci kalauz; Vác: Váci Városvédők és Városszépítő Egyesülete, 1998. p. 67-72.

Vác – A Dunakanyar szíve; Vác: Vác Város Önkormányzata, 2009. p. 132-135, 219-221.

Kép: [Google Maps](#)

Hely: [2600 Vác, Március 15. tér 24.](#)